

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Δ. ΚΑΨΑΛΗΣ

**ΦΙΛΙΣΑ ΧΑΤΖΗΧΑΝΝΑ: ΜΙΑ ΣΠΟΥΔΑΙΑ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ
ΚΑΙ ΜΙΑ ΣΠΟΥΔΑΙΑ ΔΑΣΚΑΛΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ**

Ιωάννινα 1999

Γεώργιος Δ. Καψάλης*

Φιλίσα Χατζηχάννα: Μια σπουδαία συγγραφέας και μια σπουδαία δασκάλα της Κύπρου και της Ελλάδας

Περίληψη

Το άρθρο αυτό αποτελεί την ελάχιστη απόδοση τιμής στη μνήμη της Φιλίσας Χατζηχάννα που έφυγε τόσο πρόωρα και αδόκητα από τη ζωή. Έτσι είναι επόμενο να περιλαμβάνει, καταρχήν, στοιχεία προσωπικής μαρτυρίας. Παράλληλα επιχειρείται μία σύντομη παρουσίαση και κριτική του συγγραφικού έργου της Φιλίσας Χατζηχάννα. Ένα έργο που αποτελείται συνολικά από δεκαεπτά βιβλία για παιδιά κυρίως σχολικής ηλικίας και το οποίο διακρίνεται για τα ποιοτικά του γνωρίσματα, την αισθητική που το διακρίνει, αλλά και τη μεγάλη αποδοχή που έτυχε από το κοινό.

Felica Hadgihanna: An important writer and teacher of Cyprus and Greece

Summary

This paper is an attempt to briefly adumbrate the work and personality of Felica Hadgihanna. It is also a farewell for her unexpected and premature death. Felica Hadgihanna (1947-1999) was a great writer of children's books. Her written work consists of 17 books in total, including seven novels, four theatricals, three short stories, a collection of narratives and two collections of poems, one of which is melodized. It is a work offering happiness and joy to young readers, away from instructive exhortations or direct moral teachings. The admiration of Felica's work is not limited in Cyprus but is extended in main Greece as well, where her books have been republished many times.

* Καθηγητής στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Εισαγωγή: «Η μάνα μου κοιμήθηκε και δεν ξαναξύπνησε»! Με αυτά τα τραγικά λόγια ο μικρότερος και πολυαγαπημένος γιος της Φιλίσας, ο Μιχάλης, είχε αναλάβει, το πρωί της 2ας Δεκεμβρίου του 1999, το βασανιστικό καθήκον να ενημερώσει τους συγγενείς και φίλους για το χαμό της μάνας του. Ακολούθησε νεκρική σιωπή για να ακολουθήσει βουερό κλάμα από όλους μας, στ' αλήθεια μικρούς και μεγάλους. Πώς μπορούσε να το πιστέψει κανείς και πώς μπορεί ακόμη και σήμερα να το δεχτεί ως αληθινό. Όμως, δυστυχώς, φαίνεται πως είναι η αλήθεια και μάλιστα μια φοβερή και αμείλικτη αλήθεια.

Γνώρισα τη Φιλίσα το καλοκαίρι του 1998 στα πλαίσια του Προγράμματος, που υλοποίησε το Παιδαγωγικό Τμήμα του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, από κοινού με άλλα δύο Πανεπιστήμια της Ελλάδας και το Πανεπιστήμιο της Κύπρου, για την εξομίωση του πτυχίου των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης της Κύπρου.

Η Φιλίσα καθόταν στο πρώτο θρανίο, πολύ κοντά στην έδρα διδασκαλίας. Δίπλα της, στο δεξί της χέρι, ο αγαπημένος και αχώριστος σύντροφος της ζωής της, ο φίλος και δικός μου αδερφός, όπως λέει ο ίδιος, ο Μίμης Χατζηχάννας. Είναι αλήθεια πως αν δεν γνώριζε κανείς τη Φιλίσα, θα μπορούσε να σχηματίσει μία λανθασμένη εντύπωση, ότι η ίδια εμφανιζόταν, κατά κάποιον τρόπο, απρόσιτη και επιφυλακτική σε μια ξεστή επικοινωνία. Το στοιχείο αυτό προέκυπτε από τη δωρική και επιβλητική μορφή της Φιλίσας, από την αρχοντιά και τη μεγαλοπρέπεια που την χαρακτήριζαν. Είμαι ευτυχής, γιατί παρά την αρχική διακριτικότητα της Φιλίσας και του συζύγου της, που οφειλόταν κατεξοχήν στον εκπαιδευτικό ρόλο που επιτελούσε ο καθένας, είχα τη σημαντική και πολύτιμη ευκαιρία να γνωρίσω και αυτή και το σύζυγό της, όπως και τα δύο εξαίρετα παιδιά τους.

Είναι, επίσης, αλήθεια ότι γνώριζα σχετικά λίγα πράγματα για το έργο της Φιλίσας Χατζηχάννα. Αυτό μπορεί, επιμέρους, να οφείλεται και στο γεγονός ότι αρκετά από τα βιβλία της τα έγραψε τα τελευταία χρόνια. Πρέπει, ωστόσο, να ομολογήσω ότι έμεινα έκπληκτος και ενθουσιασμένος όχι μόνο από την ποσότητα της λογοτεχνικής της παραγωγής, αλλά κυρίως από τα ποιοτικά στοιχεία που χαρακτηρίζουν το έργο της.

Η Φιλίσα, όπως και όλοι οι εκπαιδευτικοί που παρακολούθησαν το Πρόγραμμα, ήρθε στα Γιάννινα, απέκτησε το πτυχίο του Τμήματός μας με «άριστα», επισκεφθήκαμε και αποχαιρετήσαμε, όπως αποδείχτηκε, τη Δωδώνη, το Βυζαντινό Μουσείο της πόλης, το Ζαγόρι, το Νησί των Ιωαννίνων. Όμως, οι ώρες και οι στιγμές για τις οποίες μιλούσε συνέχεια και τις οποίες είχε απολαύσει η Φιλίσα στα Γιάννινα, ήταν εκείνες που βρισκόταν στο σπίτι μου, κρατώντας στην αγκαλιά της τον μπέμπη και έχοντας στο πλευρό της την Ευαγγελία, «τη μικρή της φίλη», όπως την αποκάλεσε στο βιβλίο της «Οι πε-

ριπέτειες του Μαυρίκου». Για εμένα ήταν η μεγάλη ευκαιρία για να διαπιστώσω αυτή τη μαγική και ονειρική σχέση που είχε η Φιλίσα με τα παιδιά. Η Φιλίσα ζούσε για να προσφέρει χαρά και αγάπη στα παιδιά. Από την άλλη, τα παιδιά λάτρευαν και ανακάλυπταν την ευτυχία τόσο στο πρόσωπό της όσο και στο έργο της. Ως τη μεγαλύτερη απόδειξη δεν θα χρησιμοποιούσα τις αλλεπάλληλες εκδόσεις που έκαναν και κάνουν τα έργα της, αλλά τα αμέτρητα γράμματα που έστειλαν οι μικροί της φίλοι, μόλις πληροφορήθηκαν το τραγικό γεγονός του τελευταίου της ταξιδιού.

Τον περασμένο Απρίλιο ζήτησα από τη Φιλίσα να πραγματοποιήσω μία σύντομη παρουσίαση του έργου της, με βασικό επιχείρημα ότι δεν πρέπει να μιλάμε για την προσφορά και την αξία κάποιου, μόνον όταν αυτός έχει φύγει από κοντά μας. Δεν σταμάτησε να μου στέλνει οποιοδήποτε στοιχείο χρειαζόμουν. Συνεπής και υπεύθυνη η ίδια, έθεσε όλα τα στοιχεία στη διάθεσή μου δύο ημέρες προτού την τραγική είδηση του θανάτου της.

Α. Βιογραφικά: Η Φιλίσα Χατζηχάνα γεννήθηκε το 1947 στη Λευκωσία και πέθανε στις 2 Δεκεμβρίου του 1999. Ήταν απόφοιτος της Παιδαγωγικής Ακαδημίας Κύπρου και πτυχιούχος του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Εργάστηκε ως δασκάλα στα δημόσια σχολεία της Κύπρου. Συνεργάστηκε, κατά καιρούς, με τα το Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου (ΡΙΚ) σε παραγωγές παιδικών προγραμμάτων. Το 1986 και 1987 έλαβε υποτροφία από τη Διεθνή Βιβλιοθήκη για Νέους του Μονάχου (Internationale Jugendbibliothek), όπου μελέτησε τη Διεθνή Λογοτεχνία για παιδιά και νέους, συμμετέχοντας παράλληλα στις διάφορες πνευματικές δραστηριότητες της Βιβλιοθήκης. Έργα της Φιλίσας Χατζηχάνα έχουν βραβευτεί από το Υπουργείο Παιδείας Κύπρου, από τον Κυπριακό Σύνδεσμο Παιδικού Νεανικού Βιβλίου, από τον Κύκλο του Ελληνικού Παιδικού Βιβλίου, από τον Θετρικό Οργανισμό Κύπρου και από τη Unicef. Το μυθιστόρημά της «Η Ντιντόν, ο Παβελάκης μου κι εγώ» μπήκε στον τιμητικό κατάλογο Άντερσεν.

Ο Θετρικός Οργανισμός Κύπρου (Θ.Ο.Κ.) έχει ανεβάσει με επιτυχία από την Παιδική Σκηνή πολλά από τα θεατρικά της έργα. Επίσης, θεατρικά έργα της Φ. Χατζηχάνα έχουν ανεβαστεί από Παιδικές Σκηνές στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, ενώ έχουν μεταδοθεί από την κυπριακή και την ελληνική τηλεόραση.

Η Φ. Χατζηχάνα έδωσε πολλές διαλέξεις για θέματα της παιδικής λογοτεχνίας και συμμετείχε σε πολλά σεμινάρια και Συνέδρια με παρεμφερή θεματική.

Τέλος, υπήρξε μέλος λογοτεχνικών και θεατρικών Οργανώσεων και Συν-

δέσμων τόσο στην Κύπρο όσο και στην Ελλάδα. Επίσης, υπήρξε μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Κυπριακού Συνδέσμου Παιδικού Νεανικού Βιβλίου.

Β. Εργογραφία: Το συγγραφικό έργο της Φιλίσας Χατζηχάννα αποτελείται συνολικά από δεκαεπτά βιβλία. Από αυτά, τα επτά είναι Μυθιστορήματα, τα τέσσερα Θεατρικά, τα τρία Μικρές Ιστορίες, μία συλλογή Διηγημάτων και δύο ποιητικές συλλογές από τις οποίες η μία είναι μελοποιημένη.

Η παρουσίαση του συγγραφικού έργου που ακολουθεί πραγματοποιήθηκε κατά χρονική διάταξη ώστε να είναι σε θέση ο αναγνώστης να αντιληφθεί τα αρχικά ενδιαφέροντα της συγγραφέως αλλά και την εξέλιξη που είχε η ίδια στη συνέχεια. Πρέπει να σημειωθεί ότι όλα τα βιβλία της Φ. Χατζηχάννα, και ιδιαίτερα τα τελευταία, διακρίνονται για την καλαισθησία τους και έχουν μεγάλη απήχηση στο αγοραστικό κοινό.

1. Τίτλος έργου: ΧΑΡΕΣ ΚΑΙ ΛΥΠΕΣ

Ηλικία στην οποία απευθύνεται: Από 9 χρονών και άνω

Αριθμός σελίδων : 78

Είδος έργου: Μυθιστόρημα

Επιμέλεια Έκδοσης-Εικονογράφηση: Μίμης Χατζηχάννας

Χρονολογία πρώτης έκδοσης: 1977, β' έκδ. 1981

Έπαινος Υπουργείου Παιδείας Κύπρου (1988)

Σύντομη περίληψη:

Η Γιωργούλα και η οικογένειά της, μετά την τουρκική εισβολή, καταφεύγουν σ' έναν προσφυγικό καταυλισμό. Δυο χρόνια μέσα στο πάνινο αντίσκηνο τσουρουφλίζονταν το καλοκαίρι από τη ζέστη και το χειμώνα τουρτούριζαν κάτω από τις μαύρες κουβέρτες που τους δώσανε. Πίστευαν πως τα βάσανά τους θα τέλειωναν γρήγορα και θα ξαναγύριζαν στα σπίτια τους. Δε γύρισαν! Απλά μετακόμισαν σε μια προσφυγική συνοικία. Περνούν δύσκολες μέρες, μα παίρνουν κουράγιο από τις θύμησές τους. Η Γιωργούλα γράφει σ' ένα τετράδιο τις χαρές, τις λύπες, τις λαχτάρες, τις σκέψεις της: «-Περιμένω να γυρίσω στο σπίτι μου. Είμαι σίγουρη πως η Ρασκέ με περιμένει. Είμαι ακόμα σίγουρη πως τα προσφυγόπουλα Τουρκάκια του Νότου λαχταρούν τη μέρα που θα ξανάρθουν στον τόπο που γεννήθηκαν. -Θεέ μου, άκουσε εμάς τα παιδιά της Κύπρου. Κάπου διάβασα, κάποιος μου είπε, δε θυμούμαι, πως εμάς των παιδιών δε μας χαλάς χατίρι».

2. Τίτλος έργου: ΛΟΥΛΟΥΔΙΑ ΚΑΙ ΟΝΕΙΡΑ

Ηλικία στην οποία απευθύνεται: Από 9 ετών

Αριθμός σελίδων : 72

Είδος έργου: Διηγήματα

Όνομα εκδότη: Κινύρας, Λευκωσία

Εικονογράφηση: Μίμης Χατζηχάννας

Εικονογράφηση Εξωφύλλου: Μίκης Φοινικαρίδης

Χρονολογία πρώτης έκδοσης: 1979

Σύντομη περίληψη:

Για τα παιδιά της Κύπρου και τα παιδιά όλου του κόσμου: Για τα παιδιά της Κύπρου, γιατί πρέπει να κρατήσουν ζωντανό στη μνήμη τον πόθο για επιστροφή. Για τα παιδιά όλου του κόσμου για να τους δώσει το μήνυμα πως είναι μεγάλη ευτυχία που ζουν ελεύθερα στο σπίτι, στο χωριό και στη χώρα τους. Οι ήρωες, παιδιά του βιβλίου, θυμούνται: τα κατεχόμενα χωριά, τα σπίτια, τα σχολειά τους, τα χελιδόνια της χελιδονοφωλιάς εκεί στην αποθήκη τους, το εξοχικό κέντρο, το δάσος και τα παιχνίδια που παίζανε στα δέντρα, το ζαχαροπλαστείο του κυρ-Κατεΐφα, ο οποίος τώρα γυρίζει στους δρόμους με ένα αμαξάκι, τις πορτοκαλιές της Μόρφου, το θείο Αντρέα που είναι αγνοούμενος, ένα περιστέρι που έμεινε εγκλωβισμένο για χάρη της κυρα-Ζωής, που το γλίτωσε από τα νύχια της γάτας, τα αγριολούλουδα του βουνού τους, τη θάλασσά τους, τον Χασάν, το Τουρκάκι που τη μέρα που το παίρνανε με τη βία στα κατεχόμενα, αγκάλιασε σφιχτά το φίλο του το Μιχάλη:

-Θα σε περιμένω Χασάν, είπε ο Μιχάλης. -Θα ξανάρθω, Μιχάλη. Θα ξανάρθω!, τον διαβεβαίωσε ο Χασάν.

3. Τίτλος έργου: ΧΑΜΟΓΕΛΑ

Ηλικία στην οποία απευθύνεται: Προσχολική και σχολική ηλικία

Αριθμός σελίδων : 72

Είδος έργου: Ποιητική Συλλογή

Επιμέλεια Έκδοσης-Εικονογράφηση-Διακόσμηση: Μίμης Χατζηχάννας

Χρονολογία πρώτης έκδοσης: 1980

Σύντομη περίληψη:

Η συλλογή περιλαμβάνει 66 ποιήματα για παιδιά, που μιλούν για τις σκέψεις, τις σκανδαλιές, τους πόθους και τα ενδιαφέροντά τους, τη φύση, την πατρίδα και την οικογένεια.

4. Τίτλος έργου: ΣΤΗΝ ΠΟΝΤΙΚΟΥΠΟΛΗ

Ηλικία στην οποία απευθύνεται: Ανεξάρτητα από ηλικία

Αριθμός σελίδων : 64

Είδος έργου: Θεατρικό

Επιμέλεια έκδοσης: Μίμης Χατζηχάννας

Εξώφυλλο: Άγγελος Αγγελής

Φωτογραφίες: Εύη Ιωαννίδη

Χρονολογία πρώτης έκδοσης: Λευκωσία 1983

Βραβείο Υπουργείου Παιδείας Κύπρου (1980)

Ανεβάστηκε από τη σκηνή του Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου (Θ.Ο.Κ) (1981)

Σύντομη περίληψη:

Όλοι ζουν ευτυχισμένοι στην ΠΟΝΤΙΚΟΥΠΟΛΗ. Οι μικροί στο σχολείο, οι μεγάλοι στη δουλειά, ο ΤΕΜΠΕΛΗΣ στην τεμπελιά του κι ο ΤΣΙΓΓΟΥΝΗΣ στην τσιγγουνιά του. Μαζεύει αυτός και τα ξεδεύει η γυναίκα του, η ΦΑΝΤΑΣΜΕΝΗ! Ο ΓΕΡΟ-ΣΟΦΟΣ, ο αρχηγός, που προσπαθεί για το καλό της πόλης, τους συμβουλεύει να προσέχουν από το ΓΑΤΟ και να φρουρούν την Πύλη. Αλλά ο Γάτος καταφέρνει να μπει στην πόλη με τη βοήθεια μερικών φιλόδοξων και ανόητων ποντικών. Τη μοιράζει στα δύο και σκορπίζει παντού φόβο και δυστυχία. Ευτυχώς τα μικρά ποντίκια καταστρώνουν ένα σχέδιο και καταφέρνουν να πιάσουν το Γάτο αιχμάλωτο και να ελευθερώσουν την Ποντικούπολη.

5. Τίτλος έργου: Η ΝΤΙΝΤΟΝ Ο ΠΑΒΕΛΑΚΗΣ ΜΟΥ ΚΙ ΕΓΩ

Σειρά: Παγκόσμια Νεανική Βιβλιοθήκη

Ηλικία στην οποία απευθύνεται: Από 8 ετών και άνω

Αριθμός σελίδων : 240

Είδος έργου: Μυθιστόρημα

Όνομα εκδότη: ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ

Εικονογράφος: Διατσέντα Παρίση

Χρονολογία πρώτης και επόμενων εκδόσεων: 1982, 1987, 1990, 1995

Βραβείο Συνδέσμου του Κυπριακού Παιδικού Νεανικού Βιβλίου (1981)

Βραβείο Υπουργείου Παιδείας

Τιμητικός κατάλογο του I.B.B.Y. (1990)

Σύντομη περίληψη:

Αρχίζουμε από το τέλος: Εγώ είμαι ο Παύλος. Ζω με τη μαμά, τον μπαμπά, τη γιαγιά και τη αδελφή μου, τη Μελίνα, που επειδή είναι πιο μεγάλη από μένα, νομίζει πως τέλος πάντων, ας μην πω τίποτα. Ο Παβελάκης είναι κάπου μέσα μου, δεν κατάλαβα ακόμα πού. Όταν κάνω κάτι και δεν του αρέσει, μου θυμώνει. Πολλές φορές τον βαριέμαι, τον διώχνω, μα δε φεύγει. Όταν τον πρωτογνώρισα, είχε την απαίτηση να τον φωνάζω Παυλάκη, μα εγώ, σε πείσμα του, τον βάφτισα Παβελάκη. Η Ντιντόν είναι μια μικρή καμπανούλα, δώρο της Μελίνας, τότε που γεννήθηκα. Είμαστε φίλοι αχώριστοι! Είμαι χαρούμενος; Η Ντιντόν τραγουδά χαρούμενα. Είμαι στενοχωρημένος; Λυπητερό το τραγούδι της. Ήμασταν τόσο ευτυχισμένοι! Αν δε γινόταν εκείνο το πραξικόπημα κι εκείνη η εισβολή! Θεέ μου, πόσο υποφέραμε! Αγωνιστήκαμε όμως. Πολεμήσαμε. Κι εγώ πολέμησα, όσο μικρός κι αν σας φαίνομαι, κι η γιαγιά, όσο κι αν την νομίζαμε γριά. Κι ήταν ένας πόλεμος αλλιώτικος! Πόλεμος χωρίς όπλα. Πού να σας τα λέω τώρα! Όλα είναι γραμμένα στο βιβλίο.

6. Τίτλος έργου: ΜΙΚΡΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΗΣ ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ

Σειρά στη οποία ανήκει το έργο: Κόκκινο μπαλόνι

Ηλικία στην οποία απευθύνεται: Από 9 ετών

Αριθμός σελίδων : 149

Είδος έργου: Μικρές Ιστορίες

Όνομα εκδότη: ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ

Εικονογράφηση-Εξώφυλλο: Διατσέντα Παρίση

Πρώτη έκδοση: 1984, Κέδρος. Έκτη ανατύπωση: Αθ. Ψυχογιός, Ιανουάριος 1999

Βραβείο του Κύκλου του Ελληνικού Παιδικού Βιβλίου (1981)

Βραβείο Υπουργείου Παιδείας Κύπρου (1985)

Μεταφράστηκε στα Σερβοκροάτικα από τον Εκδοτικό Οίκο DECHE NOVINE της πρώην Γιουγκοσλαβίας

Σύντομη περίληψη:

Η Κατερίνα σκέφτεται και κάνει ένα σωρό πράγματα που τα βρίσκει σωστά και λογικά. Οι μεγάλοι, όμως, τα βρίσκουν παράλογα και εξωφρενικά. Ο μόνος που την καταλαβαίνει κάπως είναι ο παππούς, που, επειδή έχει ένα μεγάλο μουστάκι και είναι πάντα γελαστός, η Κατερίνα τον φωνάζει Γελαστό

Μουστάκι. Έτσι, η Κατερίνα μπερδεύεται σε ιστορίες και περιπέτειες, όπως τότε που έχασε το Γελαστό Μουστάκι, τότε που παραλίγο να πνίξει το Μανολάκη, επειδή του έδωσε μπισκότο, τότε που έγινε παρανυφούλα και έχασε το καπελάκι, μπερδεύοντας τον παπά και τους κουμπάρους με τη λαμπάδα της, τότε που νόμιζε πως πέθανε ο μπαμπάς της από ελαφρό κρυολόγημα, τότε που έκανε άνω κάτω το θέατρο και τους ηθοποιούς. Ακόμα και με το Θεό μιλούσε η Κατερίνα!

7. Τίτλος έργου: ΤΟ ΓΕΛΑΣΤΟ ΜΟΥΣΤΑΚΙ

Ηλικία στην οποία απευθύνεται: Ανεξάρτητα από ηλικία

Αριθμός σελίδων : 80

Είδος έργου: Θεατρικό

Επιμέλεια έκδοσης: Μίμης Χατζηχάννας

Εξώφυλλο: Έλσα Λουκαΐδου

Φωτογραφίες: Εύη Ιωαννίδη

Πρώτη έκδοση: 1983

Βραβείο Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου.

Ανεβάστηκε δύο φορές από τη σκηνή του (Θ.Ο.Κ) το 1982 και 1993 , από το Θέατρο Τέχνης του Λονδίνου το (1988) και από τη Σχολή Τυφλών (1992).

Μεταδόθηκε από την κυπριακή και την ελληνική τηλεόραση.

Σύντομη περίληψη:

Το ΓΕΛΑΣΤΟ ΜΟΥΣΤΑΚΙ είναι ο γερο-Νικόλας, ο παππούς του ΝΙΚΟΥ και του ΛΙΝΟΥ. Έχει ένα μεγάλο μουστάκι και είναι πάντα γελαστός, παρά τις ταλαιπωρίες που πέρασε από την τουρκική εισβολή, παρόλο που χρόνια ζούσε εγκλωβισμένος, μακριά από την κόρη του, την ANNA. Γι' αυτήν και τα εγγόνια του εγκαταλείπει το κατεχόμενο χωριό του και περνά στις ελεύθερες περιοχές. Είναι καλός με όλους: Την κόρη, τα εγγόνια του -μέχρι Καραγκιόζη παίζει για χάρη τους- το γαμπρό του το ΜΑΚΗ, που μόνη του έγνοια είναι πώς να κάνει περισσότερα λεφτά, τον ΠΑΝΤΟΠΩΛΗ, που θέλει σώνει και καλά να παντρευτεί τη θεία ΚΟΡΑΛΛΙΑ. Ακόμα και με την ΚΟΡΑΛΛΙΑ είναι καλός ο παππούς, κι ας είναι αυτή ζόρικη και στριμμένη. Καταφέρνει να κερδίσει την αγάπη όλων, εκτός της ΚΟΡΑΛΛΙΑΣ που τον ζηλεύει και τον αναγκάζει να πάει να μείνει σ' ένα γηροκομείο. Τα παιδιά ψάχνουν και τον βρίσκουν. Οι γέροι, όμως, του γηροκομείου τον θέλουν μαζί τους. Στο τέλος αποφασίζουν...

8. Τίτλος έργου: Ο ΤΡΕΛΑΡΑΣ

Ηλικία στην οποία απευθύνεται: Ανεξάρτητα από ηλικία

Αριθμός σελίδων : 70

Είδος έργου: Θεατρικό

Επιμέλεια Έκδοσης: Μίμης Χατζηχάννας

Φωτογραφίες : Εύη Ιωαννίδη

Χρονολογία πρώτης έκδοσης: 1986

Βραβείο Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου (Θ.Ο.Κ.) (1985)

Ανεβάστηκε από τη σκηνή του Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου (Θ.Ο.Κ.) (1986)

Σύντομη περίληψη:

Ο ΜΠΟΥΡΜΠΟΥΛΑΣ, με τη βοήθεια του στρατηγού ΤΡΟΜΑΡΑ, εξολοθρεύει τον Άρχοντα ΕΥΓΕΝΙΟ και παίρνει την εξουσία. Με διάφορα μαγικά φάρμακα που κατασκευάζει, κάνει τους κατοίκους ρομπότ. Έτσι ο λαός εργάζεται γι' αυτόν, χωρίς αντίσταση ή διαμαρτυρία.

Ο ΤΡΕΛΑΡΑΣ, ένας γελοτοποιός, χαρούμενος και καλοκάγαθος, παρόλη την πείνα και τη φτώχεια του, δε διστάζει να χαρίσει τη ζωή σε ένα κουκί και σ' ένα χρυσόψαρο. Κάποτε συναντά τον ΕΥΓΕΝΙΟ, που αν και τον τύφλωσαν, κατάφερε να διαφύγει και να κρυφτεί κάπου κοντά στα σύνορα. Ο ΤΡΕΛΑΡΑΣ, αυτός που όλοι τον έχουν για τρελό, θα τα βάλει με τον ΜΠΟΥΡΜΠΟΥΛΑ και τον ΤΡΟΜΑΡΑ, θα περάσει από ένα σωρό κινδύνους και θα καταφέρει, με τη βοήθεια όσων κάποτε τους φέρθηκε με καλοσύνη, να ξαναφέρει τη χαρά και τη δύναμη της ζωής στη χώρα.

9. Τίτλος έργου: ΕΝΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΜΕΡΑ

Ηλικία στην οποία απευθύνεται: Από πέντε ετών

Αριθμός σελίδων : 65

Είδος έργου: Τραγούδια

Όνομα Εκδόσεων: GUTENBERG

Επιμέλεια έκδοσης: Χ. Σταυρόπουλος

Μουσική: Λ. Σέργη (Συνεργασία)

Χρονολογία πρώτης έκδοσης: 1983, β' έκδ. 1991

Σύντομη περίληψη:

Η συλλογή περιλαμβάνει είκοσι πέντε τραγούδια, που καλύπτουν και αναφέρονται στα ενδιαφέροντα των παιδιών της προσχολικής και της σχολικής ηλικίας. Η Φ. Χατζηχάννα έχει γράψει τους στίχους και η Λ. Σέργη τη μου-

σική. Προηγείται εισαγωγικό Σημείωμα με υποδείξεις για την καλύτερη αξιοποίηση της συλλογής.

10. Τίτλος έργου: Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΜΠΕΛΑΣ

Σειρά στη οποία ανήκει το έργο: Παγκόσμια Νεανική Βιβλιοθήκη

Ηλικία στην οποία απευθύνεται: Για παιδιά από 6 έως 11 ετών

Αριθμός σελίδων : 138

Είδος έργου : Μικρές Ιστορίες

Όνομα εκδότη: ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ

Εικονογράφηση- Εξώφυλλο: Διατσέντα Παρίση

Πρώτη έκδοση: 1988, τρίτη ανατύπωση 1994

Βραβείο Κύκλου του Ελληνικού Παιδικού Βιβλίου (1990)

Σύντομη περίληψη:

Όχι! Δεν είναι μπελάς! Ένα πεντάχρονο ολόγλυκο αγόρι είναι με μελισσιά μάτια, που λαμπυρίζουν μέσα τους χίλια-μύρια χαρούμενα φωτάκια. Αγαπά τους ανθρώπους, μα άθελά του τους δημιουργεί ένα σωρό μπελάδες. Πέτρο τον βαφτίσανε, Μεγάλο Μπελά τον φωνάζουνε. Η μαμά της φίλης του, της Κατερίνας, του κόλλησε αυτό το παρατσούκλι κι από τότε όλοι. Μεγάλο Μπελά τον ανεβάζουν, Μεγάλο Μπελά τον κατεβάζουν. Ο Μεγάλος Μπελάς δεν είναι γνωστός, είναι πασίγνωστος. Όσοι τον ξέρουν, κάποτε διασκεδάζουν μαζί του και κάποτε αλλάζουν δρόμο. μόλις τον δουν ή του κλείνουν κατάνουτρα την πόρτα. Η κυρία Ευλαμπία, που κάθεται στο διαμέρισμα, ακριβώς κάτω από το δικό του, λέει πως ο Πέτρος είναι παλιόπαιδο. Όχι, δεν είναι παλιόπαιδο. Μονάχα να! Δεν σκέφτεται πάντα, όπως σκέφτονται οι μεγάλοι. Σκέφτεται όπως σκέφτονται τα πεντάχρονα ζωηρά, πολύ ζωηρά παιδιά, αλλιώς δε θα λαμπύριζαν μέσα στα μάτια του χίλια-μύρια πολύχρωμα φωτάκια.

11. Τίτλος έργου: ΤΟ ΓΑΛΑΖΙΟ ΒΙΟΛΙ

Σειρά στη οποία ανήκει το έργο: Σειρά επιλεγμένων βιβλίων για παιδιά

Ηλικία στην οποία απευθύνεται: Ανεξάρτητα από ηλικία

Αριθμός σελίδων : 88

Είδος έργου : Θεατρικό

Όνομα εκδόσεων: GUDENBERG

Επιμέλεια: Μαρία Δ. Τσαούση

Εικονογράφηση: Βάσω Ψαράκη

Χρονολογία πρώτης έκδοσης: 1989

Ανεβάστηκε από τη σκηνή του Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου το 1990 και από το Σύλλογο Φίλων Γραμμάτων και Τεχνών (Θεατρικό Τμήμα) του Δήμου Δράμας το 1994

Σύντομη περίληψη:

Σε μια πόλη ζούσε ένας σπουδαίος βιολιστής. Όμως του έκλεψαν το γαλάζιο βιολί. Πήρε τότε όρκο να το ξαναβρεί. Αν δεν το έβρισκε αυτός, θα έψαχνε στη συνέχεια ο γιος του. Από γιο σε εγγονό, από φαράγγι σε βουνό, το βιολί έπρεπε να βρεθεί. Μα, αν το ξαναχάνανε, βαριά η κατάρα του βιολιστή: Η πόλη να ερημωθεί! Να μαραθούν τα δέντρα, να γυμνωθούν τα βουνά, να κιτρινίσουν τα παιδιά κι ο ποταμός να ξεραθεί! Πέρασαν χρόνια. Τώρα στην πόλη ζουν: Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ, που φοβάται την ΕΡΜΙΟΝΗ, τη γυναίκα του. Πάντα νομίζει πως είναι άρρωστος και τρέχει στη γιατρίνα. Η ΔΕΣΠΟΙΝΙΣ ΧΑΜΟΓΕΛΟ, που έχει δικές της συνταγές. Αντί για φάρμακο δίνει νεράκι, αντί για χάπι, ένα γλυκό χαμόγελο. Αν είναι χλομοί; Λίγο ρουζ στα μάγουλα! Η ΑΣΤΕΡΩ, αδελφή της Ερμιόνης, ανύπαντρη και χαζούλα. Ο ΜΙΧΑΛΗΣ, έξυπνο, καλόκαρδο και ζωντανό αγόρι. Ξέρει πώς να ξεφορτώνεται μάνα και θεία που τον κυνηγούν, για να τον ταΐσουν. Ο ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΣ, καλός, μα όχι έξυπνος όπως ταιριάζει σε αστυνομικό. Κι ο κλέφτης; Είναι ο ΛΟΥΠΗΣ, με πονηριά αλεπούς. Όσο για τον ΤΡΑΛΑΛΑ, ποτέ δεν τον βλέπουμε! Σάμπως εκείνος βλέπει; Αφού είναι πάντα σκνίπα στο μεθύσι! Μια μέρα έφτασε στην πόλη ένας ΒΙΟΛΙΣΤΗΣ με ένα ΓΑΛΑΖΙΟ ΒΙΟΛΙ, αλλά μουγγός! Τι ήθελε στην πόλη; Ήταν ή όχι ο Βιολιστής που περιμέναμε;

12. Τίτλος έργου: ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΠΑΠΠΟΥ ΧΩΡΙΣ ΜΟΥΣΤΑΚΙ

Σειρά στη οποία ανήκει το έργο: Παγκόσμια Νεανική Βιβλιοθήκη

Ηλικία στην οποία απευθύνεται: Για παιδιά από 6 έως 11 ετών

Αριθμός σελίδων : 173

Είδος έργου : Μικρές Ιστορίες

Όνομα εκδότη: ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ

Εικονογράφηση-Εξώφυλλο: Διατσέντα Παρίση

Χρονολογία πρώτης έκδοσης: 1994, πρώτη ανατύπωση 1997

Σύντομη περίληψη:

Είναι το τρίτο της σειράς, μετά τις ιστορίες της Κατερίνας και τον Μεγάλο Μπελά. Ο παππούς, από βιασύνη και αφηρημάδα δική του και από ένα αθέλητο λάθος του Πέτρου, χρησιμοποίησε αποτριχωτική κρέμα αντί κρέμα

ξυρίσματος, με αποτέλεσμα να μείνει χωρίς μουστάκι! Ε, δεν μπορούσε πια να πάει στο καφεενεδάκι, να κάνει παρέα με τους φίλους του, τους παλιοκοι-λαράδες, γιατί θα τον κοροΐδευαν. Έτσι έμεινε κλεισμένος στο σπίτι, μέχρι να ξαναμεγαλώσει το μουστάκι του. Μέχρι τότε, όμως, συνέβησαν ένα σωρό ιστορίες με τον παππού, την Κατερίνα, τον Πέτρο, όπως τότε που ο παππούς έμεινε κλειδωμένος στο δωμάτιο του μπάνιου για πολλές ώρες.

13. Τίτλος έργου: ΟΙ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ ΤΟΥ ΚΑΡΥΔΑΚΗ ΚΑΙ ΤΗΣ ΖΑΧΑΡΟΥΛΑΣ

Σειρά στη οποία ανήκει το έργο: Παγκόσμια Νεανική Βιβλιοθήκη

Ηλικία στην οποία απευθύνεται: Για παιδιά από 6 ετών

Αριθμός σελίδων : 167

Είδος έργου : Μυθιστόρημα

Όνομα εκδότη: ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ

Εικονογράφηση-Εξώφυλλο: Τέτη Σώλου

Χρονολογία πρώτης έκδοσης: 1995, πρώτη ανατύπωση 1997

Σύντομη περίληψη:

Μη νομίζετε πως είναι παιδιά, γιατί δεν είναι. Ούτε γάτες είναι, ούτε σκυλιά. Για να μην τα πολυλογούμε, ο Καρυδάκης είναι ένα κομμάτι καρύδι και η Ζαχαρούλα ένας κόκκος ζάχαρη! Το σκάσανε τη στιγμή ακριβώς που η κυρία Μαριάννα ήταν έτοιμη να τους ανακατέψει με τα άλλα υλικά, για να φτιάξει μια καρυδόπιτα. Οι δυο τους είχαν ένα σωρό περιπέτειες, όπως εκείνο το απόγευμα που μπήκανε στο σαλόνι της κυρίας Μαριάννας και τη λαχτάρα που πήρανε από μια ηλεκτρική σκούπα, τότε που ένας μεγάλος μαύρος μύρμηγκας απήγαγε τη Ζαχαρούλα και την πήρε στη φωλιά του, τις προσπάθειες του Καρυδάκη να βρει τη φίλη του και όλες τις περιπέτειές τους μέσα στη μυρμηγκοφωλιά. Άθελά τους παραλίγο να ήταν η αιτία για ένα μυρμηγκοπόλεμο. Αν δεν τους βοηθούσε ο Μαυρίκος, οι δυο φίλοι θα έμεναν για πάντα στη μυρμηγκοφωλιά. Μηβιαστείτε να πείτε πως ο Μαυρίκος ήταν αγόρι, γιατί δεν ήταν. Ένα μυρμηγκάκι! Αυτό ήτανε! Ένα μυρμηγκάκι που ήθελε να το σκάσει από τη φωλιά του και να γνωρίσει τον κόσμο. Ε, λοιπόν, τα κατάφερε! Οι τρεις τους πήγανε στο τσίρκο, γίνανε φίλοι με μια μαϊμού, που τη βοηθήσανε να αποδράσει από το κλουβί της και να ξαναπάει στο δάσος. Γίνανε φίλοι αχώριστοι. Θα σκεφτείτε, ίσως, πως δε γίνεται ένα μυρμήγκι να είναι φίλος με ένα κομμάτι καρύδι και ένα κόκκο από ζάχαρη, όσο δε γίνεται να είστε εσείς φίλοι με μια σοκολάτα. Σίγουρα τη σοκολάτα τη θέλετε όχι για τη συντροφιά της, αλλά για τη νοστιμιά της! Ε, λοιπόν, ο Μαυρίκος δεν τους

έφαγε, απλά, γιατί δεν ήξερε ότι τρώγονται! Μακάρι να μην το μάθαινε ποτέ! Έλα, όμως, που το έμαθε! Του το είπε μια μύγα στον παιδικό κήπο. Από εκείνη τη στιγμή όλα άλλαξαν για τους τρεις φίλους: Ο Μαυρίκος κυνηγούσε τον Καρυδάκη, για να τον φάει. Κάμποσες μύγες κυνηγούσανε τη Ζαχαρούλα, για να τη φάνε. Τι έγινε στο τέλος;

14. Τίτλος έργου: Η ΖΑΧΑΡΟΥΛΑ ΨΑΧΝΕΙ ΝΑ ΒΡΕΙ ΤΟΝ ΚΑΡΥΔΑΚΗ

Σειρά στη οποία ανήκει το έργο: Παγκόσμια Νεανική Βιβλιοθήκη

Ηλικία στην οποία απευθύνεται: Για παιδιά από 6 έως 11 ετών

Αριθμός σελίδων : 173

Είδος έργου : Μυθιστόρημα

Όνομα εκδότη: ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ

Εικονογράφηση-Εξώφυλλο: Τέτη Σώλου

Χρονολογία πρώτης έκδοσης: 1997, πρώτη ανατύπωση 1998

Βραβείο Unicef

Σύντομη περίληψη:

Στο βιβλίο με τίτλο «Η Ζαχαρούλα ψάχνει να βρει τον Καρυδάκη» είναι όλες οι ιστορίες της Ζαχαρούλας από τη στιγμή που έπεσε πάνω στο καπέλο της κυρίας Τρελαρίας. Η αλήθεια είναι πως πέρασε από ένα σωρό περιπέτειες χωρίς τον Καρυδάκη. Κινδύνεψε αρκετές φορές από το επικίνδυνο οδηγό της κυρίας Τρελαρίας. Ταξίδεψε στα φτερά μιας πεταλούδας που, ευτυχώς για τη Ζαχαρούλα, έκανε δίαιτα! Ταξίδεψε ακόμα με ταξί και αεροπλάνο! Μέχρι και σε ασανσέρ μπήκε! Έπεσε στα λαδωμένα μαλλιά ενός νεαρού και στην τσάντα μιας κυρίας. Γνώρισε ένα ζευγάρι σοφά ματογυάλια, που διάβασαν του κόσμου τα βιβλία. Αφού, να φανταστείτε, μέχρι και τις δικές της ιστορίες είχαν διαβάσει! Έπεσε μέσα σ' ένα κουτί με κάτι άσπρα, φαντασμένα χαρτομάντιλα. Θρονιάστηκε σαν βασίλισσα σε θρόνο πάνω σ' ένα χρυσό δαχτυλίδι δεμένο με πέντε διαμάντια. Κινδύνεψε αρκετές φορές και έμαθε πολλά. Μέχρι και δίκη στο δικαστήριο παρακολούθησε. Όλον αυτό τον καιρό έψαχνε να βρει τον Καρυδάκη. Η πρώτη φορά που τον συνάντησε ήταν τότε που πήγε στο δικαστήριο, μα τον έχασε προτού καταφέρουν να βρεθούν ο ένας δίπλα στον άλλο. Μια άλλη φορά άκουσε από κάτι τριαντάφυλλα σ' ένα ανθοπωλείο, πως είδαν τον Καρυδάκη να περνά από εκεί καβάλα πάνω σ' ένα σκυλί, που έτρεχε σαν κυνηγημένο. Τελικά συναντηθήκανε οι δυο φίλοι ή όχι;

15. Τίτλος έργου: Ο ΚΑΡΥΔΑΚΗΣ ΨΑΧΝΕΙ ΝΑ ΒΡΕΙ ΤΗ ΖΑΧΑΡΟΥΛΑ

Σειρά στη οποία ανήκει το έργο: Παγκόσμια Νεανική Βιβλιοθήκη
 Ηλικία στην οποία απευθύνεται: Για παιδιά από 6 έως 11 ετών
 Αριθμός σελίδων : 177
 Είδος έργου : Μυθιστόρημα
 Όνομα εκδότη: ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ
 Εικονογράφηση-Εξώφυλλο: Τέτη Σώλου
 Χρονολογία πρώτης έκδοσης: 1998

Σύντομη περίληψη:

Είναι το τρίτο της σειράς, αφού έχουν προηγηθεί τα βιβλία «Οι περιπέτειες του Καρυδάκη και της Ζαχαρούλας», καθώς και «Η Ζαχαρούλα ψάχνει να βρει τον Καρυδάκη». Ο Καρυδάκης, μόλις κατάλαβε πως θα έχανε τη Ζαχαρούλα, αποφάσισε να ξαναβρεί την αγαπημένη φίλη του με κάθε τρόπο. Έτσι βρέθηκε πάνω σε μια λεμονιά, στο παντελόνι του φύλακα του περιβολιού με τις λεμονιές, στο δικαστήριο, όπου και βρήκε για μια στιγμή τη Ζαχαρούλα, χωρίς όμως να την κρατήσει στην αγκαλιά του. Τουλάχιστον ήταν ζωντανή και αυτό τον γέμιζε ελπίδα ότι θα τη συναντούσε και πάλι. Ο Καρυδάκης θα ζήσει πρωτόγνωρες και δύσκολες περιπέτειες κατά την αναζήτηση της Ζαχαρούλας και θα αποδειχτεί πολύτιμη η βοήθεια που θα του προσφέρουν καινούργιοι φίλοι του. Θα μάθει νέα της Ζαχαρούλας, αλλά τα βάσανά του δεν έχουν ακόμη τελειώσει...

16. Τίτλος έργου: ΟΙ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ ΤΟΥ ΜΑΥΡΙΚΟΥ

Σειρά στη οποία ανήκει το έργο: Κόκκινο Μπαλόνι
 Ηλικία στην οποία απευθύνεται: Για παιδιά από 6 ετών
 Αριθμός σελίδων : 167
 Είδος έργου : Μυθιστόρημα
 Όνομα εκδότη: ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ
 Εικονογράφηση-Εξώφυλλο: Τέτη Σώλου
 Χρονολογία πρώτης έκδοσης: 1999

Σύντομη περίληψη:

Ο Μαυρίκος, από τότε που εγκατέλειψε τη φωλιά του, είναι καθημερινά μέσα στις περιπέτειες. Επιθυμία του ήταν να γνωρίσει τον κόσμο, να έκανε ότι ήθελε, να πήγαινε όπου ήθελε και να έτρωγε ό,τι ήθελε. Στη φωλιά του δεν μπορούσε να κάνει τίποτα από όλα αυτά, γιατί, όπως έλεγε, εκεί οι μικροί

έκαναν ότι ήθελαν οι μεγάλοι. Η αλήθεια είναι πως, αν δε συναντούσε τη Ζαχαρούλα και τον Καρυδάκη, ποτέ δε θα τολμούσε να φύγει από τη φωλιά του. Η Ζαχαρούλα βρέθηκε στη φωλιά χωρίς τη θέλησή της, τότε που την κουβάλησε στην πλάτη του ένας μεγάλος μαύρος μύρμηγκας. Ο Καρυδάκης μπήκε στη μυρμηγκοφωλιά με τη θέλησή του, για να βρει τη Ζαχαρούλα. Τους βάλανε στην αποθήκη με τα τρόφιμα και σίγουρα θα ήταν σπουδαία τροφή για τα μυρμηγκία, αν δε συναντούσαν το Μαυρίκο. Ο Μαυρίκος ήταν μικρός κι ούτε ήξερε πως η Ζαχαρούλα και ο Καρυδάκης ήταν τρόφιμα. Έτσι γίνανε φίλοι, ξεγελάσανε τους φρουρούς και βγήκανε στον απέραντο κόσμο. Περάσανε όμορφα όσο καιρό ήτανε μαζί. Περνούσανε όμορφα οι τρεις τους, μέχρι τη μέρα που ο Μαυρίκος έμαθε από μια μύγα, εκεί στην παιδική χαρά, πως ο Καρυδάκης τρώγεται. Τότε ξέχασε ο Μαυρίκος και τη φιλία και την αγάπη, που είχε στον Καρυδάκη και τον κυνηγούσε, για να τον φάει. Έτσι χωρίσανε οι δρόμοι τους κι ο Μαυρίκος έμεινε μόνος στον απέραντο κόσμο. Βέβαια μετάνιωσε που συμπεριφέρθηκε έτσι στο φίλο του, μα ήταν πια αργά. Μια βιολέτα, εκεί στην παιδική χαρά, που τα είδε όλα, είπε στο Μαυρίκο πως το καλύτερο που είχε να κάνει, ήταν να γυρίσει στη φωλιά του. Ναι, αυτό θα έκανε ο Μαυρίκος. Το αποφάσισε. Θα γύριζε στη φωλιά του. Ήταν κι εκείνο το όνειρο που έβλεπε κάθε τόσο και λιγάκι και του έγινε πραγματικός εφιάλτης. Έβλεπε ότι τάχα τον μαζέψανε οι μύρμηγκες στρατιώτες, τον δέσανε χειροπόδαρα και τον πήραν στη φωλιά. Η βασίλισσα διέταξε να τον εκτελέσουν, γιατί δραπέτευσε από τη φωλιά κουβαλώντας τρόφιμα και γύριζε ανάμεσα στον κόσμο σαν αλήτης, ξεχνώντας την αποστολή και την καταγωγή του. Κάθε φορά που έβλεπε το όνειρο, αποφάσιζε να γυρίσει στη φωλιά του. Δεν ήταν όμως και στο χέρι του. Πού να βρει τη φωλιά του μέσα στη μεγάλη πόλη; Στην προσπάθειά του να επιστρέψει, είχε πολλές περιπέτειες, όπως τότε που πιάστηκε στο νυφικό μιας νύφης και παραβρέθηκε στο γάμο, τότε που μίλησε με την Ευαγγελία, τη μικρή φίλη της Φιλίσας, και της είπε πως αγαπούσε τον Καρυδάκη και τη Ζαχαρούλα και πως πάντοτε θα τους σκεφτόταν σαν δυο καλούς φίλους, τότε που έκανε παρέα με μια τρούφα, τότε που πήγε στο γήπεδο και παρακολούθησε ποδόσφαιρο, τότε που πήγε κρουαζιέρα και κινδύνεψε από δυο θαλασσοπούλια, τότε που μπήκε σ' ένα σχολείο και μορφώθηκε. Αν και στο σχολείο είχε μάθει αρκετή γεωγραφία και είχε μελετήσει το χάρτη της πόλης, πάλι τα πράγματα δεν ήταν εύκολα. Ο χάρτης δεν έδειχνε τα σπίτια και τους κήπους με τις μυρμηγκοφωλιές. Ο χάρτης έδειχνε τις περιοχές, τους δρόμους και τα ονόματά τους. Έτσι έμπλεκε συνεχώς σε νέες περιπέτειες, πολλές, πάρα πολλές περιπέτειες.

17. Τίτλος έργου: ΤΙ ΑΠΟΓΙΝΕ Ο ΜΑΥΡΙΚΟΣ;

Σειρά στην οποία ανήκει το έργο: Κόκκινο Μπαλόνι
 Ηλικία στην οποία απευθύνεται: Για παιδιά από 6 ετών
 Αριθμός σελίδων : 167
 Είδος έργου: Μυθιστόρημα
 Όνομα εκδότη: ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ
 Εικονογράφηση-Εξώφυλλο: Τέτη Σώλου
 Χρονολογία πρώτης έκδοσης: 1999

Σύντομη περίληψη:

Ο Μαυρίκος, από τότε που εγκατάλειψε τη φωλιά του, είχε μια ζωή γεμάτη περιπέτειες. Μια βιολέτα είπε στο Μαυρίκο πως το καλύτερο που είχε να κάνει, ήταν να γυρίσει στη φωλιά του. Ναι, αυτό θα έκανε ο Μαυρίκος. Το αποφάσισε. Θα γύριζε στη φωλιά του. Δεν ήταν όμως και στο χέρι του. Πού να βρει τη φωλιά του μέσα στη μεγάλη πόλη; Την ήξερε βέβαια και θα την αναγνώριζε αμέσως, μόλις πλησίαζε, δεν ήξερε όμως το δρόμο της επιστροφής. Στην προσπάθειά του να επιστρέψει, είχε πολλές περιπέτειες, τόσες που γεμίσανε δυο ολόκληρα βιβλία. Αυτό είναι το δεύτερο βιβλίο με τις περιπέτειες του Μαυρίκου, όπως, όταν τον άρπαξε ένας τζίτζικας, τον πήρε στη φωλιά του και τον έκανε υπηρέτη του, όπως τότε που είδε χιλιάδες αμαζόνες να κουβαλούν μικρά μυρμήγκια στην πλάτη τους, τότε που βρέθηκε στο βιολί ενός μουσικού, τότε που πήγε στο δάσος να ζητήσει τη βοήθεια της φίλης του της μαϊμούς για να σώσει τα μυρμήγκια της φωλιάς του από την επίθεση των αμαζόνων. Τι έγινε στο τέλος; Κατάφερε ο Μαυρίκος να φτάσει κάποτε στη φωλιά του; Αν τα κατάφερε, τον τιμωρήσανε, τον δικάσανε, τον τουφεκίσανε ή τον αθώωσανε;

Γ. ΣΥΝΤΟΜΗ ΚΡΙΤΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ: Καταρχήν πρέπει να αναφερθεί ότι στο παραπάνω συγγραφικό έργο της Φιλίσας Χατζηχάννα πρέπει να προστεθεί και η εισήγησή της στο πρόσφατο Συνέδριο της Παιδικής Λογοτεχνίας που οργάνωσε ο Κύκλος του Ελληνικού Παιδικού Βιβλίου τον περασμένο Οκτώβριο στην Αθήνα. Η θεματική της εισήγησης ήταν κοινή για όλους τους συγγραφείς παιδικών βιβλίων και απαιτούσε στην ουσία μία απάντηση στο ερώτημα «Γιατί γράφουν παιδικά βιβλία». Η διάλεξη της Φιλίσας προκάλεσε ιδιαίτερη αίσθηση και νομίζω πως είναι ένα κείμενο που οφείλει να το διαβάσει ο καθένας που αγάπησε τη Φιλίσα. Αποτελεί έναν ύμνο στην παιδική ξένοιαστη ηλικία, στα πολυαγαπημένα πρόσωπα της οικογένειάς της, στο Θεό, στους ανθρώπους και τα βιβλία, όπως θα αναφέρει η ίδια.

Ακολούθως, οφείλει κανείς να τονίσει ότι ένα τόσο πολυσχιδές και σημαντικό έργο είναι πράγματι δύσκολο να αξιολογηθεί στα πλαίσια ενός σύντομου άρθρου, που φιλοδοξεί να καλύψει πολλές διαστάσεις του θέματος που εξετάζουμε. Και τούτο, γιατί θα έπρεπε κανείς να εξετάσει το χώρο και τις συνθήκες μέσα στις οποίες δημιουργήθηκε το συγκεκριμένο έργο, καθώς και τις προοπτικές που αυτό δημιουργεί. Απαιτείται, λοιπόν, μία εκτεταμένη έρευνα και μελέτη που θα λάβει υπόψη όλες τις παραπάνω και πολλές άλλες ουσιαστικές παραμέτρους.

Ωστόσο, από τη μελέτη του έργου μπορεί κανείς να οδηγηθεί σε μερικές πρώτες επισημάνσεις. Έτσι, είναι γεγονός ότι η Φ. Χατζηχάννα αντλεί τα θέματα των πρώτων βιβλίων της από τα τραγικά γεγονότα της εισβολής και της κατοχής. Στις περιπτώσεις αυτές, ο συγγραφέας, που έχει βιώσει μάλιστα ο ίδιος αυτές τις καταστάσεις, πρέπει να αντλήσει ανεξάντλητες δυνάμεις από τον εαυτό του ώστε να υπερνικήσει τις όποιες σκληρές βιωματικές προσωπικές και εθνικές εμπειρίες και να οδηγηθεί σε παραδείγματα που θα καταπραΰνουν τα πάθη και την παιδική ψυχή. Η Φιλίσα το πετυχαίνει απόλυτα σε ολόκληρο τον κύκλο των βιβλίων της με αυτή τη θεματική. Οι αρχές της είναι η συμφιλίωση, η ειρηνική συνύπαρξη, η επιστροφή στις πατρογονικές εστίες, το ξαναζωντάνεμα της γειτονιάς που χάθηκε. Μάλιστα, η ίδια επισημαίνει, έμμεσα, πως το δράμα των παιδιών του νησιού είναι στην ουσία ένα κοινό δράμα για όλα τα παιδιά του κόσμου.

Είχα τη δυνατότητα να παρακολουθήσω τόσο σε βιντεοκασέτα όσο και στην ελληνική τηλεόραση τα δύο από τα τέσσερα θεατρικά έργα της Φιλίσας, που ήταν το «Γελαστό Μουστάκι» και το «Γαλάζιο Βιολί». Για να αναφερθώ μόνο στην πρώτη παράσταση, θα τονίζα ότι πρόκειται, καταρχήν, για μια παράσταση που χαρίζει άφθονο γέλιο και μεγάλη χαρά και απόλαυση στα παιδιά. Η ευρηματικότητα του στίχου, ο γρήγορος και ζωηρός ρυθμός, τα πετυχημένα διαλογικά μέρη, αλλά και η σημαντική εργασία από άποψη σκηνοθεσίας, ηθοποιίας και μουσικής επένδυσης δημιουργούν ένα εμπνευσμένο και απόλυτα πετυχημένο σύνολο. Βεβαίως, σε όλα αυτά πρέπει να προστεθεί η ίδια η υπόθεση του έργου που μπορεί να μην είναι μία και μοναδική για όλους. Ο καθένας μπορεί να ανακαλύψει και να επιμείνει περισσότερο σε ένα από τα πολλά στοιχεία που συλλειτουργούν στο έργο. Το βέβαιο είναι ότι κανένα μήνυμα δεν θα προκύψει εκβιαστικά και ότι όλοι οι θεατές, μικροί και μεγάλοι, θα φύγουν, έχοντας απολαύσει πραγματικά μία αξιόλογη παράσταση.

Με τα τελευταία έργα της, η Φ. Χατζηχάννα φαίνεται ότι είχε ανακαλύψει πλήρως το είδος της παιδικής λογοτεχνίας που ταίριαζε στην ίδια από κοινού με τα θεατρικά έργα της. Ακολουθώντας μία μορφή τριλογίας, το επόμενο έρ-

γο είχε την ανάγκη από το προηγούμενο, ενώ μπορούσε να διαβαστεί το ίδιο πετυχημένα και χωρίς αυτό. Τη σύζευξη αυτή τη βλέπουμε κατεξοχήν στις περιπέτειες του Καρυδάκη και της Ζαχαρούλας. Κάτι ανάλογο ισχύει και για το Μαυρίκο που φαίνεται να έμεινε πλέον ορφανός. Η πλοκή σε όλα αυτά τα μυθιστορήματα της Φ. Χατζηχάννα εκτυλίσσεται αβίαστα και με ταχύτητα. Το ένα προκύπτει από το άλλο, το ένα έρχεται και συμπληρώνει το άλλο, χωρίς να το καταλαβαίνει ούτε η συγγραφέας ούτε ο μικρός αναγνώστης. Η γλώσσα των έργων της πλούσια σε λεξιλόγιο, διαυγής, χωρίς ιδιωματισμούς, με πολλά διαλογικά μέρη και πάντοτε σύμφωνη με το γνωστικό επίπεδο των παιδιών στα οποία απευθύνεται. Μακριά από διδακτισμούς και παραινέσεις απολαμβάνει τα μυθιστορήματα της Φιλίσας τόσο ο μικρός όσο και ο μεγάλος αναγνώστης. Θεωρώ, μάλιστα, ότι κυρίως με τα τελευταία βιβλία της η Φ. Χατζηχάννα είχε ευτυχήσει και στον τομέα του εκδότη των έργων της. Οι εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ ανέδειξαν με τη σειρά τους το έργο της Φιλίσας και συνέβαλαν χωρίς αμφιβολία στην καλύτερη προβολή του. Άλλωστε, η Φιλίσα μιλούσε πάντοτε με τα καλύτερα λόγια για τη συνεργασία και τη φιλία που τη συνέδεε με τον Αθαν. Ψυχογιό.

Δ. ΕΠΙΛΟΓΟΣ: Ο επίλογος της παραπάνω προσέγγισης και παρουσίασης θα μπορούσε να απουσιάζει συνολικά, γιατί μπορεί και να μη χρειαζόταν ή θα μπορούσε να έχει μία διαφορετική μορφή, αν ζούσε η Φιλίσα. Τώρα, όμως, πρέπει να είναι υποχρεωτικά πικρός. Θα χρησιμοποιήσω γι' αυτό μερικά μικρά αποσπάσματα από τα δύσκολα λόγια που απηύθυνε στην ίδια, καθώς την αποχαιρετούσα στην κατάμεστη εκκλησία της Λευκωσίας. **Φιλίσα Χατζηχάννα:** Ένας άνθρωπος και μια δασκάλα της αρετής, της ευγένειας, της περηφάνιας, της ωραιότητας, μια δασκάλα και ένας άνθρωπος της οικογένειας, της φιλίας, της μεγάλης καρδιάς και της μεγάλης προσφοράς. **Φιλίσα Χατζηχάννα:** Ένας άνθρωπος και μια δασκάλα της Κύπρου, της Ελλάδας, του ελληνισμού. Θα λείψεις απ' όλους μας, Φιλίσα. Από την οικογένειά σου, τους συγγενείς σου, τους πολλούς φίλους σου. Κυρίως, όμως, από τα παιδιά και από τους ήρωες των μυθιστορημάτων σου. Από τα παιδιά της Κύπρου της ιδιαίτερης πατρίδας σου, από τα παιδιά της Ελλάδας της μεγάλης πατρίδας σου. Ωστόσο, είμαστε όλοι περήφανοι για σένα. Σ' ευχαριστούμε, Φιλίσα, και σου είμαστε ευγνώμονες για τα πολλά που μας πρόσφερες για τα πολλά και ωραία που μας δίδαξες, χαρίσματα, δωρεά και στολίδια της ευγενικής σου ψυχής.